

Reportatge **Jordi Bordes**

PARAULA DE BONNÍN!

Amics i coneguts del nou acadèmic ens donen alguns detalls de com és aquest home de teatre

La Reial Acadèmia Belles Arts de Sant Jordi ha elegit Hermann Bonnín com a acadèmic numerari recentment. En el discurs d'ingrés a la secció d'Arts Sumptuàries i Visuals, Bonnín va voler ser fidel als seus tres fonaments: Joan Brossa, Josep Palau i Fabre i Joan Maragall. Tres poetes amb biografies ben diferents i entorns històrics dispersos que, tot i així, van trobar en la rèplica teatral el ressò de la seva paraula, la condensació del verb en escena. El nou acadèmic troba la veritat en el creuament de mirades. Si Palau i Fabre i Brossa van viure la Barcelona de la postguerra, de misèries i una certa militància (cultural i catalana), Maragall recull l'últim alè de modernisme del XIX i, des de la seva condició burgesa i cristiana, procura reaccionar en positiu a les primeres bombes revolucionàries, tal com recordava Bonnín en el discurs del passat 23 de maig al Saló Daurat de la Casa Llotja de Mar de Barcelona.

Bonnín fa quatre dècades que és referència a l'actualitat teatral barcelonina i, per extensió, catalana. Les seves coordenades, en canvi, es mouen des de la condensació del vers dels tres poetes i dramaturgs barcelonins del segle XX a la inquietud per tot allò que emociona sense l'ús de cap mot: les arts parateatral. Com a gestor teatral s'ha mogut a partir de dues dinàmiques: la d'obrir el ventall dels nous artistes i la de reclamar atenció pels autors que han caigut en l'oblit. Una labor ingent que han servit per traçar programacions tant al primer Centre Dramàtic de la Generalitat com a l'Espai Brossa i, molt recentment, a La Seca.

El seu compromís personal amb la professió va fer que assumís, durant una desena d'anys la presidència de l'Associació d'Actors i Directors Professio-

nals de Catalunya. La seva entrada a la direcció de l'Institut del Teatre havia de ser com a mal menor, perquè el llavors director, Guillem Díaz-Plaja, el va triar com a deixeble seu juntament amb un altre parell d'alumnes. Els anys 70 havien arrencat amb una notable queixa dels alumnes que demanaven renovació a l'Institut del Teatre: ja feia tres dècades que Díaz-Plaja governava aquella institució.

Bonnín, probablement per sorpresa de tothom, va girar la institució com un mitjó: va incorporar les veus del teatre independent alhora que va fer molt més atractius i dinàmics els coneixements que s'impar-

tien. Una dècada després establia les bases de la primera estructura que pretenia ordenar el teatre a Catalunya des de les institucions públiques (el Centre Dramàtic de la Generalitat). El seu recanvi per Domènec Reixach va possibilitar que aixequés un petit escenari des d'on ajudar a ressonar la memòria: l'Espai Brossa i el divulgatiu Barribrossa, sempre emparentat amb el barri de La Ribera, al voltant del Born.

Des de principi de temporada, l'equip del Brossa s'ha traslladat a La Seca, una fàbrica de creació, de titularitat municipal i explotació privada. A l'espera que creixi el vessant artístic (hi ha sala d'exposicions Palau i Fabre) i les d'experimentació teatral, s'ha habilitat el futur restaurant de la sala i l'escenari Joan Brossa per donar cabuda a propostes interessants i inquietes de les firmes més joves, o les que no troben altres emplaçaments més comercials i tenen un fons d'història, més o menys intuïtiu o ben arrelat en el patrimoni literari.

Què hi diuen, alguns dels seus companys?

Hausson aixeca l'Espai Brossa amb Bonnín, després que el mag, el director i el mateix Brossa fessin una conversa de cafè a Terrassa, un cop acabada una funció d'alumnes de l'Institut del Teatre. "En Brossa no volia que li poséssim el seu nom; en Bonnín el va convèncer. Ell té una peculiar manera d'interpretar el món del teatre. Vol aglutinar diferents llenguatges, per això el fascinen el circ i la màgia. És proper al món brossià de les arts parateatral. Junts construïm espectacles a partir d'una dramaturgia. Bonnín marca el ritme i proposa, si es dóna el cas, algun efecte màgic."

Jordi Coca, col·laborador habitual de Bonnín. "Em va fer el

primer contracte vinculat a les arts només entrar a l'Institut del Teatre. Havia de ser l'ajudant de Xavier Fàbregas [1931-1985], per mi era Déu! Bonnín és una persona clau en l'evolució del teatre a Catalunya dels anys 70 fins ara. Bonnín va fer el mateix que Adolfo Suárez a la política per a la democràcia. Sembla que el mateix Díaz-Plaja el va situar en una terna, la Diputació el va triar, en part, perquè no se li coneixia cap implicació política. Probablement, ningú esperava que reaccionés obrint l'Institut del Teatre. Aquest era un centre que estava en via morta i que va cobrar molt d'interès en incorporar personatges del teatre independent. De retruc, quan els impulsors independents vam tenir un suport econòmic vam poder centrar-nos en el vessant artístic i el teatre independent va créixer. Això explica la potència del Grec del 1976, que van impulsar les companyies i explica projectes com el de la fundació del Teatre Lliure. Bonnín va incloure tots els corrents, amb voluntat de sumar. Treballava a l'Institut del Teatre amb el desaparegut Frederic Roda [1924-

Té tres fonaments: Palau i Fabre, Brossa i Maragall

2006], formant un tàndem molt útil. Aleshores plega de l'Institut del Teatre per dirigir el Centre Dramàtic de la Generalitat. És el primer cop que la Ge-

neralitat entén que cal activar una política concreta en el teatre. Bonnín fa una operació similar: integra totes les veus i recupera noms com Joan German Schroeder. Inicia el cicle Teatre Obert, una finestra a la secció experimental. El Teatre Nacional de Catalunya no substitueix el Centre Dramàtic. D'una banda, perquè hi va haver una època en què van conviure al Romea i al Poliorama, amb la companyia de Josep Maria Flotats. El projecte del TNC era d'un grup que es va blindar: es tracta d'una gestió mediocre i equivocada. Reixach va reescriure la història del teatre saltant-se generacions. Sergi Belbel n'ha integrat uns quants més però no ha estat l'esperit possibilista de Bonnín. Més tard arriben les aventures personals: l'Espai Brossa i La Seca. Però Bonnín, a més de gestor, també és un director de teatre. Tria Pedroló,





Hermann Bonnín durant el discurs en l'acte en què va ser nomenat acadèmic numerari de la Reial Acadèmia Belles Arts de Sant Jordi GABRIELE SISTI

na: s'hi barrejava gent de tota mena. És un home molt obert. Ho ha de ser, per promoure programacions com la de l'Espai Brossa i La Seca. És una persona molt noble. Jo no l'he perdut mai de vista. Al cap de poques hores de néixer la seva filla, la Nausicaa, ja la vaig anar a veure a l'hospital. Com a director, té un gust per la paraula. Recordo *El quant negre*, de Strindberg, al Romea. En aquella peça, hi havia una consciència estètica fortíssima i un plaer per la paraula. Els dos elements es barregen. Ell sempre t'indica, i després et deixa lliure. Sempre valora l'esforç d'un actor però, alhora, és exigent."

Jordi Fondevila, director del Festival NEO. "El seu és d'un perfil progressista i humanista, receptiu a les noves formes artístiques, com el Teatre Obert del Centre Dramàtic de la Generalitat. La seva forta càrrega humana es nota tant en el que fa com en el que parla. Les lletres i les arts sempre són presents en la seva conversa, tant si es parla d'un entrepà de tonyina o d'una obra de teatre. És una de les persones indispensables en el camp de les arts, té una visió molt àmplia, és permeable a altres sensibilitats, no només a les noves formes dramàtiques. Sempre està a favor del relleu generacional. Per Bonnín, la cultura és una part troncal de la societat."

Porcel, Maragall... els autors que li agraden. Al Brossa, tria els autors de casa que no es fan al país però també d'altres d'internacionals, com Maeterlinck, sempre arriscant-se."

Tomàs Pladevall, director de fotografia i il·luminador de Bonnín en tretze muntatges durant dues dècades. "Hermann em passa anotacions indicant-me com vol la llum perquè transmeti ritmes i variacions d'intensitat en totes les escenes. Acostuma a jugar en un únic espai i, per aquest motiu, són fonamentals tant la vibració com el moviment de la llum per trencar l'aparença. A *Don Juan*, de Josep Palau i Fabre, es volia plasmar tant la filosofia d'identificació amb l'autor com les sensacions anímiques que emergien dels continguts de l'obra: s'hi podia intuir la pintura expressionista, els elements simbolis-

tes anteriors i, amb la mirada de Bonnín, referents operístics i del cinema. Les notes sobre la il·luminació continuen al llarg dels assaigs, no es conforma

Bonnín va girar l'Institut del Teatre com si fos un mitjó

amb la proposta escènica; és només un coherent punt de partida."

Lluís Pasqual, director teatral.

"Va ser fonamental per a l'època quan, el 1971, va donar entrada a les veus del teatre independent dins de l'Institut del teatre (Jaume Melendres, Fabià Puigserver, Carlota Soldevila i jo mateix). Eren anys d'una Barcelona més provinciana, encara. El fet que Bonnín hagués dirigit un parell d'anys a la Real Escuela Superior de Arte Dramático de Madrid ja el destacava de la resta, tenia tant de valor com haver estat un cop a Londres. Va ser un canvi total. Bonnín és una persona curiosa, inquieta. Segueix fils. Com el de Brossa, amb una fidelitat única".

Rosa Novell, actriu i directora de teatre. "Sempre m'hi entès molt bé, el respecte moltíssim. Com a director del Centre Dramàtic de la Generalitat em va donar l'oportunitat de presentar el monòleg *Oh, els bons dies*, de Samuel Beckett, al Teatre

Obert. Barcelona sempre s'ha distingit per ser una ciutat terriblement de capelletes [els directores i actors es concentren en petits grups que acaben sent

Fa 40 anys que és referència a l'actualitat teatral barcelonina

endogàmics], molt més que altres llocs. Com que la ciutat és petita, es nota més. Ell, en canvi, ens va acollir als que veníem del Lliure i al Mario Gas, del Dia-

Miranda Gas, actriu i filla del director Mario Gas i l'actriu Vicky Peña; va participar en *El comte Arnau*, del TNC, el darrer treball que Bonnín a dirigit. "M'ha demostrat que és un enamorat de la paraula en grau superlatiu. És una persona que no té pressa. Té molt clar on vol arribar i quin és el camí que vol seguir. Encaixa bé les adversitats, permet que en el trajecte hi hagi sorpreses. Fa la sensació que actua de la mateixa manera en la vida que en l'escena. Està molt enamorat del que fa. Continua treballant perquè continua vivint."

Nao Albet, el va contractar amb Marcel Borràs per dirigir l'adaptació de la peça de *grand guignol La monja enterrada en vida*. "Va tenir molta vista perquè sabia que fariem una adaptació radical. Mai no havia anat a l'Espai Brossa". *